

Sygn. akt VIII U 202/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant	Mirosława Wandachowicz

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2019 r. w Gliwicach

sprawy E. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale M. N.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania E. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 14 grudnia 2018 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż E. N. jako pracownik u płatnika składek Biuro (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od 1 grudnia 2016r. w wysokości 7200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych);

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującej E. N. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 202/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 grudnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że E. N. jako pracownik u płatnika składek biuro (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, retowym, chorobowemu i wypadkowemu z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od 1 grudnia 2016 roku w wysokości 4.100 zł.

Odwołanie wniosła E. N.. Odwołująca domagała się zmiany zaskarżonej decyzji i stwierdzenia, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe od grudnia 2016 roku wynosi 7.200 zł oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. N. jest córką M. N., która prowadzi od 2000 roku biuro rachunkowe. W ramach tej działalności usługowo prowadzi księgi rachunkowe firm zarejestrowanych w KRS oraz usługowo prowadzi podmioty zarejestrowane w (...). W chwili obecnej zatrudnia łącznie z córką 7 pracowników. E. N. ukończyła w 2009 roku (...) Ekonomiczny w K. i uzyskała tytuł magistra ekonomii. W 2010 roku firma (...) zaczęła się rozwijać i postanowiła ona zatrudnić córkę - E. N.. W dniu 1 sierpnia 2010 roku E. N. i M. N. zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu. Odwołująca została zatrudniona na stanowisku asystentki głównego księgowego z wynagrodzeniem miesięcznym 1.800 zł. Strony umówiły się, że ubezpieczona będzie się wdrażać i przyuczać. Początkowo dostała do prowadzenia firmy zarejestrowane w (...). M. N. zajmowała się natomiast obsługą firm na pełnej księgowości. Były to stowarzyszenia i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Łącznie firma obsługiwała około 60 podmiotów zarejestrowanych w (...) oraz 7 podmiotów na pełnej księgowości. Tych 7 podmiotów generuje 50% przychodów firmy. Jedynie M. N. prowadziła księgowość stowarzyszeń i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Nakład pracy przy ich prowadzeniu jest nieporównywalnie większy niż przy prowadzeniu podmiotów wpisanych do (...) ponieważ samych kont kosztowych jest około 100. W dniu 31 grudnia 2010 roku strony zawarły umowę o pracę, w której wymiar czasu pracy zwiększony został do $\frac{7}{8}$ etatu z wynagrodzeniem 2700 zł. W lutym 2011 roku E. N. rozpoczęła studia podyplomowe w Uniwersytecie Ekonomicznym w K. z zakresu rachunkowości i finansów. W dniu 28 stycznia 2015 roku odwołująca uzyskała od Ministra Finansów certyfikat księgowy nr (...) z mocy, którego została uprawniona do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. M. N. planowała przekazanie firmy córce i chciała aby ta przejmowała jej obowiązki. Ostatecznie M. N. i E. N. umówiły się, że przejęcie obowiązków nastąpi po przejściu M. N. na emeryturę. W dniu 1 grudnia 2016 roku strony zawarły aneks do umowy o pracę, zgodnie z którym wymiar czasu pracy został zwiększony do pełnego etatu, wynagrodzenie do 7200 zł, ponadto powierzono odwołującej stanowisko głównego księgowego, zarządzającego firmą Biuro (...). Załącznikiem do aneksu do umowy o pracę był zakres obowiązków, gdzie szczegółowo określono czynności jakie miała wykonywać odwołująca. Po zmianie zakresu obowiązków ubezpieczona prowadziła pełną rachunkowość Stowarzyszenia (...) w G.. Sporządzała dla tego Stowarzyszenia dokumenty:

- sprawozdania finansowe za okres I-XII 2016 roku wraz z informacją dodatkową,
- sprawozdanie finansowe za okres I-II 2017 roku,
- w dniu 4 stycznia 2017 roku uzgodnienie sald na dzień 31 października 2016 roku na podstawie potwierdzenia sald z NFZ,
- w dniu 4 stycznia 2017 roku zestawienie sald międzyokresowych rozliczeń przychodów na dzień 31 grudnia 2016 roku,
- w dniu 9 stycznia 2017 roku podatek dochodowy od osób fizycznych za miesiąc grudzień 2016 roku zgodnie z deklaracją PIT 4 AR,
- w dniu 9 stycznia 2017 roku zobowiązanie wobec budżetu państwa na dzień 31 grudnia 2016 roku,
- w dniu 10 stycznia 2017 roku rozliczenie wydatków sfinansowanych 1% podatku (...) w 2016 roku,
- w dniu 12 stycznia 2017 roku zestawienie faktur zakupu sfinansowanych przez stowarzyszenie (...) w G. jako wsparcie działalności leczniczej (...) od 1 grudnia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku,

- w dniu 6 marca 2017 roku rozrachunki na dzień 31 grudnia 2016 roku należności NFZ,
- w dniu 14 marca 2017 roku zestawienie wartości środków trwałych stan na 31 grudnia 2016 roku,
- w dniu 15 marca 2017 roku zestawienie sald zobowiązań na dzień 31 grudnia 2016 roku,
- w dniu 17 marca 2017 roku wynik finansowy za 2016 rok działalność statutowa odpłatna i nieodpłatna,
- w dniu 20 marca 2017 roku zestawienie do CIT 8 za 2016 rok, załącznik CIT -8/O za 2016 rok, załącznik CIT-D do CIT 8 za 2016 rok,
- w dniu 27 marca 2017 roku naliczenie odpisów na ZFŚS za 2016 rok

Odwołująca prowadziła ponadto korespondencję mailową z Hospicjum w C.. Ubezpieczona po podpisaniu aneksu do umowy o pracę 1 grudnia 2016 roku zaczęła nadzorować pracę pracowników Biura (...). Wpłynęło to na skrócenie czasu pracy M. N..

Przed zajściem w ciążę ubezpieczona starała się o dziecko od roku. Było to utrudnione z powodu schorzeń ginekologicznych. W dacie podpisania aneksu do umowy o pracę, w dniu (...) nie była w ciąży. Z karty ciąży wynika, że ostatnia miesiączka wystąpiła u ubezpieczonej (...). Od (...) ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim.

W związku ze spodziewaną nieobecnością w pracy E. N. w dniu 1 lutego 2017 roku M. N. zawarła umowę zlecenia z K. S. na okres do 31 grudnia 2017 roku. Od kwietnia 2017 roku została zatrudniona J. F.. Te osoby przejęły część prostszych czynności E. N.. Obsługę podmiotów na pełnej księgowości przejęła M. N..

E. N. urodziła dziecko 15 września 2017 roku. Po urlopie macierzyńskim wróciła do pracy i nadal wykonuje obowiązki głównej księgowej i osoby zarządzającej firmą.

Decyzją z 13 marca 2017 roku zakład Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu wniosku M. N. z 8 grudnia 2016 roku, przyznał jej prawo do emerytury od 1 grudnia 2016 roku.

Z informacji Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G. wynika, że M. N. wykazała dochód:

- za 2016 rok w kwocie 198.042,39 zł z tytułu działalności gospodarczej,
- za 2017 roku w kwocie 126.955,30 zł z działalności gospodarczej i 22.868,85 zł z tytułu emerytur,
- za 2018 rok w kwocie 166.408,69 zł z tytułu działalności gospodarczej i 21.662,30 zł z tytułu emerytur.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie przeprowadzonych dowodów: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonej E. N., dokumentacji medycznej ubezpieczonej, dokumentacji finansowej sporządzonej przez ubezpieczoną

(karta 95 -215), przesłuchania stron (karta 245-251), zeznań świadka L. M.

(karta 257-258), informacji Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G.

(karta 231), decyzji o przyznaniu emerytury (karta 93), listy obecności (karta 60-68).

Sąd oparł się na przeprowadzonych dowodach w całości. Dał sąd wiarę przesłuchaniu stron albowiem wyjaśnienia odwołujących były szczegółowe i tworzyły całość z materiałem dowodowym w postaci dokumentów, zostały one nadto potwierdzone zeznaniami świadka L. M..

Sąd uznał odwołanie za zasadne.

W niniejszej sprawie organ rentowy nie kwestionował, że E. N. i M. N. łączyła umowa o pracę. Organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę, w brzmieniu ustalonym aneksem z dnia 1 grudnia 2016 roku, jest nieważna jedynie

w części, a to w zakresie dotyczącym wysokości wynagrodzenia. ZUS przyjął, że wynagrodzenie odwołującej powinno kształtować się na poziomie kwoty 4.100 zł.

Sąd nie uwzględnił zarzutów ZUS i nie dopatrywał się naruszenia przepisu art. 58 § 3 k.c. przy zawarciu aneksu do umowy o pracę.

Zgodnie z przepisem art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Zgodnie z art. 78 § 1 k.p. wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

W wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 roku, III UK 89/05 Sąd Najwyższy stwierdził, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być, w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu (art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Sąd Okręgowy podziela stanowisko przedstawione w uzasadnieniu tego wyroku. Okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że wynagrodzenie ustalone w umowie o pracę na kwotę 7.200 zł nie narusza zasad współzycia społecznego. W ocenie sądu nie jest to nadmierne wynagrodzenie.

M. N. miała środki na wypłatę ubezpieczonej wynagrodzenia w kwocie 7.200 zł miesięcznie. Z informacji Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G. wynika, że uzyskała następujące dochody:

- za 2016 rok w kwocie 198.042,39 zł z tytułu działalności gospodarczej,
- za 2017 roku w kwocie 126.955,30 zł z działalności gospodarczej i 22.868,85 zł z tytułu emerytur,
- za 2018 rok w kwocie 166.408,69 zł z tytułu działalności gospodarczej i 21.662,30 zł z tytułu emerytur.

Średnio miesięcznie w 2016 roku M. N. uzyskiwała dochód w kwocie 16.503,53 zł. Jest to kwota przewyższająca wynagrodzenie E. N. przy uwzględnieniu, że wynosiło ono 7.200 zł miesięcznie.

Po podpisaniu aneksu do umowy o pracę w dniu 1 grudnia 2016 roku zwiększył się zakres obowiązków ubezpieczonej ponieważ zaczęła ona obsługiwać podmioty wpisane do KRS i prowadzące pełną księgowość. Postępowanie dowodowe wykazało, że nakład pracy przy wykonywaniu tego rodzaju zadań był nieporównywalnie wyższy niż przy obsłudze firm prowadzących podatkową księgę przychodów. Ponadto E. N. była uprawniona do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych w związku z uzyskaniem certyfikatu księgowego nr (...) Ministra Finansów. Poza M. N. i E. N. żadna z osób zatrudnionych w biurze rachunkowym nie miała takich kwalifikacji. Kolejnym obowiązkiem E. N. było nadzorowanie pozostałych pracowników biura i zarządzanie firmą. W ocenie sądu podwyższenie ubezpieczonej wynagrodzenia w grudniu 2016 roku wiązało się z zatrudnieniem jej na pełny etat i zwiększeniem zakresu obowiązków w związku z przejściem na emeryturę M. N.. Ubezpieczona już będąc w ciąży wykonywała szereg zadań pracowniczych, na co przedłożyła liczne dokumenty księgowe sporządzone przez siebie. W związku z nieobecnością w pracy ubezpieczonej M. N. zatrudniła dwie nowe osoby, które przejęły część obowiązków ubezpieczonej oraz sama przejęła część bardziej skomplikowanych obowiązków E. N.. Nie było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego ukształtowanie jej wynagrodzenia na wyższym poziomie niż pozostałych pracowników

Co do zasady strony stosunku pracy mają swobodę w ustaleniu wynagrodzenia pracownika z uwzględnieniem wynagrodzenia minimalnego. Jednak konsekwencją pozostawania w stosunku pracy jest obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zmianami), które stanowią, że pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe określa art. 18 ust. 1 i 2. Z kolei w

związku z podleganiem ubezpieczeniu chorobowemu po stronie pracownika powstaje prawo do zasiłku chorobowego i macierzyńskiego oraz innych świadczeń określonych ustawą z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2017r., poz. 1368 ze zm.). W ten sposób stosunek cywilno-prawny jakim jest stosunek pracy ma konsekwencje w stosunku publiczno-prawnym jakim jest stosunek z zakresu ubezpieczeń społecznych. Ten zaś nie jest oparty na zasadzie swobody jego kształtowania lecz jest w całości uregulowany przepisami. Stąd organ rentowy ma uprawnienie i obowiązek kwestionowania deklarowanej podstawy wymiaru składek za pracownika jeśli jej wysokość narusza zasady współżycia społecznego przez uzyskiwanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego kosztem innych ubezpieczonych. Taka okoliczność nie wystąpiła jednak w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800).

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek